

Konferencja Naukowa w Łodzi 3 marca 2016r.

Prawo o aktach stanu cywilnego – aspekty międzynarodowe

Dnia 3 marca 2016r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego odbyła się konferencja naukowa pod tytułem „Prawo o aktach stanu cywilnego – aspekty międzynarodowe”. Zorganizowana została przez Sekcję Prawa Prywatnego Międzynarodowego Studenckiego Koła Naukowego Prawa Cywilnego i Handlowego Uniwersytetu Łódzkiego pod przewodnictwem dr Michała Wojewody przy współpracy ze Stowarzyszeniem Urzędników Stanu Cywilnego RP Oddział w Łodzi oraz zespołu redakcyjnego czasopisma „Metryka-studia z zakresu prawa osobowego i rejestracji stanu cywilnego”.

Konferencja wypadła dokładnie rok po wejściu w życie ustawy PASC. Roczny okres pozwala dokonać wstępnej oceny i wyciągnąć wnioski, które przyjęte rozwiązania można ocenić pozytywnie, a które wymagają korekt. Takie spotkanie stanowi doskonałą arenę dla wymiany doświadczeń oraz dyskusji. Sygnalizowane problemy i przemyślenia powinny zostać uwzględnione przy projektowanych nowelizacjach do ustawy oraz wpływać na zmianę już utartych reguł

interpretacji przepisów. W tym roku rozważaniom poddane zostały sprawy z tak zwanym „elementem obcym”, których znaczenie w codziennej pracy wciąż wzrasta, na co niebagatelny wpływ ma swoboda przepływu osób oraz dążenie do pogłębienia integracji europejskiej.

Uczestnicy

Konferencji

Podczas konferencji poruszone zostały kolejno zagadnienia: „Zawarcia małżeństwa przez cudzoziemca w Polsce”, „Wzmianki dodatkowe dołączane do aktu stanu cywilnego na podstawie rozstrzygnięć organów państw obcych”, „Przypisek przy akcie stanu cywilnego jako źródło informacji o zmianie stanu cywilnego za granicą”, „Rejestracja zdarzenia mającego miejsce za granicą, a transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego”, „Odtworzenie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego” oraz „Klauzula porządku publicznego w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego”. Dyskusji przewodniczył dr hab. Mateusz Pilich z Uniwersytetu Warszawskiego. Jako pierwsza głos zabrała dr Ewa Kamarad z Uniwersytetu Jagiellońskiego, która w ramach poruszonych

zagadnień omówiła między innymi kwestie związane ze stosowaniem norm kolizyjnych używanych przy określeniu prawa właściwego dla oceny możliwości i formy zawarcia małżeństwa przez nupturientów. Pośrednio wiąże się z tym również istotna i zarazem bardzo ciekawa kwestia uznawania dokumentów tożsamości wydawanych przez organy państw obcych, nieuznanych na arenie międzynarodowej. Wydaje się, że zagadnienie to ma szczególne znaczenie ze względu na dynamicznie zmieniającą się sytuację geopolityczną. Z mojego punktu widzenia szczególnie wartościowy okazał się wykład dr Tomasza Strumiłło z Uniwersytetu Łódzkiego, który stanowi doskonałą bazę do wykorzystania w codziennej pracy. Przedstawiona różnorodność podstaw i trybów uznania orzeczeń państw obcych: od kwestii prowadzenia postępowania delibacyjnego, przez umowy dwustronne, prawo Unii Europejskiej oraz uregulowania KPC pozwala nakreślić, jak szerokie jest spektrum tego zagadnienia. Bardzo ciekawe podejście do rozumienia przypisku zaprezentował dr Michał Wojewoda z Uniwersytetu Łódzkiego. Nakreślony rys historyczny kształtowania się przypisku pod rządami poszczególnych ustaw oraz przyrównanie go do obecnego stanu prawnego faktycznie stawia pod znakiem zapytania cel przypisku, jako instrumentu służącego zachowaniu spójności informacji o stanie cywilnym osoby. Zdaniem dr Wojewody przypisek ma doniosłe znaczenie w związku z międzynarodową wymianą informacji stanu cywilnego, realizuje bowiem funkcję ochronną. Pełna realizacja wskazanego postulatu wiąże się z odnotowywaniem w polskim rejestrze wszystkich zdarzeń mających miejsce za granicą, także takich, które polskiemu prawu nie są znane.

Dr Michał Wojewoda (po prawej) podczas wykładu

Z kolei dr Piotr Kasprzyk z Fundacji Instytutu Naukowego im. Prof. J. Litwina zwrócił uwagę na zagadnienie literalnego rozumienia przepisów odnoszących się do szczególnych trybów rejestracji stanu cywilnego w tym do problemu zrównywania przez niektórych autorów terminu dokumentu stanu cywilnego z aktem stanu cywilnego. Wskazał również, że treść art. 104 PASC sprowadza kierownika USC do pozycji „bezrozumnego rejestratora”, który ma dokonywać literalnego przeniesienia treści dokumentu zagranicznego do polskiego rejestru, a jednocześnie w art. 99 daje kierownikowi prawo do oceny czy w danym państwie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego. Wydaje się, że po raz kolejny zasada zaufania w racjonalność ustawodawcy zostaje wystawiona na próbę. Krytycznie do rozwiązań przyjętych w obowiązującej ustawie odniosła się dr Agnieszka Korzeniowska-Polak ze Społecznej Akademii Nauk wskazując, że odejście od wydawania decyzji na rzecz dokonywania czynności materialno technicznych oraz niedookreślony zakres

stosowania przepisów KPA spowodowały, że ewentualne zaskarżanie aktów powstałych w wyniku odtworzenia stało się trudniejsze. Ostatni wykład, który wzbudził chyba nie tylko u mnie największe zainteresowanie, dotyczył klauzuli porządku publicznego. Zagadnienie to przedstawiła dr hab. Anna-Maria Zachariasiewicz z Uniwersytetu Śląskiego. Wskazała jak ciężko określić jest granicę klauzuli, która ma służyć ochronie własnego porządku prawnego, a zarazem nie ingerować i oceniać rozwiązań przyjętych przez obcy porządek prawny. Jednocześnie zbyt liberalne podejście do uznawania rozwiązań obcych może prowadzić do naruszenia prawa polskiego. Dyskusja, która rozgorzała po wystąpieniu Pani Doktor pokazała, że zagadnienie to budzi duże emocje.

W ostatniej części spotkania wręczone zostały Medale Fundacji Instytutu Naukowego im. Prof. Józefa Litwina, które otrzymali: Prezes Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP Oddział w Łodzi Pani Aneta Papis oraz Pan dr Michał Wojewoda za wieloletnią współpracę ze środowiskiem naukowym, publikacje a także organizowanie szkoleń, warsztatów i konferencji dla urzędników stanu cywilnego.

Była to już trzecia konferencja poświęcona zagadnieniom międzynarodowym pojawiającym się w pracy urzędów stanu cywilnego, jednocześnie pierwsza w której mogłem wziąć udział. Jestem młodym pracownikiem z zaledwie 7 miesięcznym stażem pracy, absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, dlatego możliwość udziału w tak znaczącym spotkaniu uważam za wyróżnienie. Każda wspomniana kwestia była dla mnie niezwykle interesująca, a czas przeznaczony na poszczególne wystąpienia wydawał się zbyt krótki do przeprowadzenia

dogłębnej analizy poruszonych zagadnień. Zgodnie z zapowiedzią organizatora dr Michała Wojewody w przyszłym roku odbędzie się spotkanie, którego tematyka będzie skupiała się wokół procedury uznania ojcostwa. Mam nadzieję, że to wydarzenie na stałe wpisze się do kalendarza spotkań poświęconych pracy urzędników stanu cywilnego. Bardzo cieszy mnie, że odbywa się ono w mojej rodzinnej Łodzi, na mojej Alma Mater.

Mateusz Gmach
Podinspektor w Urzędzie Stanu Cywilnego w Łodzi.